

Balkar Cumhuriyeti / Balkar Türkleri

Balkarlar ise Karaçayların doğusundaki Çerek, Çegem, Baksan Malki ve Terek civarında yoğun halde bulunmaktadır. Kendilerine “Taulida da (Dağlı)” diyen Balkarlar 1989 nüfus sayımına göre 88 bin kişiden ibaret olup, %88’si (78.000) Kabardin-Balkar Cumhuriyeti’nde yaşamaktadır.

Bir iddiaya göre [Bulgar Türkleri](#)nden, diğer bir iddiaya göre Hazar Türklerinden gelmektedirler. Bugün Balkarlar 1. Bezengiy veya Bizingi, 2. Hulamlı, 3. Çegemli, 4. Urosbeylive 5. Baksanlı gibi kollara ayrılırlar.

Kuzey Kafkasya halkı Kabardalar ile Türk dilli [Balkarlar](#) için ortak bir cumhuriyet tesis edilmiştir. 12.500 km karelik cumhuriyetin toplam nüfusu 800 bin civarında olup, Balkarlar ancak %10’unu teşkil ederler.

Balkarya, Balkarların İç Kafkasya dağları ve ovalarında yaşadığı tarihi eyalet ve şimdiki Rusya Federasyonuna bağlı Kabardin Balkar Özerk Cümhuriyetinin güney ve batı kısımlarını kapsayan yer. Kuzey Kafkasyanın Terek nehrinin yatağına ait olan Malka, Baksan, Çehem ve Çerek nehirleri Balkaryanın içinden geçmektedir.

Kuzey Kafkasyanın 5000 metreden yüksek bütün zirveleri Balkaryadadır. Bunlar sırasıyla Elbruz (balkarlar bu dağa Mingi-tau demekteler), Dıh-Tau, Koştan-Tau, Cengi-Tau ve diğerleridir. Kafkasya’nın en büyük buzulları Azau, Terskol, İtkol, Çeget ve 12 kilometre uzunluğu olan Bezengi duvarı (Kafkasya dağlarının en yüksek hissesi) de bu eyalettedir. Balkarya zengin bitki örtüsü, dağlarla, gür [orman](#)larla, ovalarla dolu doğa bakımından zengin bir diyardır.

Balkarlar, [Kırım Tatarları](#) ve Kumıklara yakın bir halktır. Hunların 4. yüzyıldaki

Batı'ya göçünün ardından Kafkasya'da kalan Bulgar kabilesinden geriye kalan bir halk olduğu ve Kafkasya'da hayli eski tarihten bu yana yaşadığı da ileri sürülür.

Kendilerini Taulular (Dağlılar) olarak da adlandıran Balkarların kökeni üstüne kesin bilgi yoktur. V. F. Müller ve J. Marvadt'a göre Kuban Bulgarlarından gelirler. Bazı araştırmalara göre de uzun süre göçebe olarak yaşadktan sonra Kafkas Bulgarlarını oluşturmuşlardır. Uzun yıllar Karaçaylılarla birlikte yaşayan Balkarlar ise, adlarının Kırım'dan göç ettikleri sırada kendilerine önderlik eden Malkar adında bir beyden geldiğine inanırlar. Kökenlerinin Hazar Türklerine dayandığını ileri sürenler de vardır. Bunlara göre Balkarlar 10 ve 11. yüzyıllara değin bağımsız yaşamış, daha sonra Ruslar ya da Osetler tarafından [Kafkasya](#)'ya sürülmüşlerdir.

Altın Orda ve Kırım hanlıklarının egemenliği altında kaldıktan sonra, 15. yüzyıl sonlarında Kırım Hanlığı'yla birlikte Osmanlılara bağlanan Balkarlar, 1827'de Rusların egemenliğine girdiler. 1917 Ekim sosyalist devrimi sonrasında, Karaçaylarla birlikte Kuzey Kafkasya Bağımsız Cumhuriyeti içinde yer aldılar; 1921'de de Kabartay özerk yönetim birimine (oblast) katıldılar.

Balkarlar, II. Dünya Savaşı sırasında, Nazi Almanya'sıyla işbirliği yaptıkları gerekçesiyle 1944'te Stalin tarafından, haksız yere, sürgün edildi. Bu sürgünün (soykırım - halkın büyük bir kısmı açlık ve sefaletten ölmüş, bir kısmı yurtlarına geri dönememiştir, 1957 de Kuruşev Balkarlara haklarını iade etmiştir) ardından Balkarların da yaşadığı Kabardey-Balkar Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nden "Balkar" ibaresi kaldırıldı.

Bu bölge, 1957'ye değin Kabardey Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti olarak adlandırıldı. Bu tarihte Bakarların dönmesine izin verilince, bölge yeniden eski adını aldı. Balkarlar, Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından, aynı cumhuriyette yaşadıkları Kaberdeylerle çeşitli anlaşmazlıklar yaşadılar. Rusya Federal Kanunları yerine, parlamentoda ezici çoğunluğu olan Kabardeyler, yerel yasalar çıkararak, Balkar köylülerinin topraklarını ellerinden almaya çalışmaları, Hasaniya Belediye Başkanının faili meçhul bir şekilde öldürülmesi, ve sorumlu kişilerin bulunamayışı, bölgede ana gerginliklerden birkaçını oluşturmaktadır.

Halkın ileri gelenleri Rusya Federal Yasalarının ve Rusya Anayasa Mahkemesinin Balkarlar lehine almış olduğu kararları Kabardey Balkar Cumhuriyetinde uygulanması için, Moskovada Anayasa Mahkemesi önünde haftalarca süren açlık

grevi başlatmışlardır. Kabardey yöneticilerin federal kanunlara uymamakta ısrar etmeleri durumunda, Federasyona bağlı olmakla birlikte, Balkarlar ayrı bir [cumhuriyet](#) olma yönünde adım atmaktadırlar. Bununla birlikte günümüzde Kabardeylerle birlikte aynı cumhuriyet içinde yaşamaktadırlar.

Büyük Kafkasların kuzey yamacında yer alan ülkenin, kuzeyinde Stavropol krayı, doğusunda Kuzey Osetya Cumhuriyeti, güneyinde Gürcistan ve batısında Karaçay-Çerkez Özerk Cumhuriyeti yer almaktadır. 1998 tahminlerine göre nüfusu 900 bin kişi kadar olan Kabartay-Balkar Cumhuriyeti'nin alanı 12 500 km²' ve başşehri 240 500 nüfuslu Nalçik'dir.

Coğrafi açıdan üç bölgeye ayrılır. Güneyde, birbirine paralel dağ sıralarından (Glavni, Peredovoy, Skalisti ve Çornıye) oluşan ve ülkenin güney sınırını çizen Büyük Kafkas Dağları uzanır. Bu dağların en yüksek dorukları Elbruz 5642, Dihtau 5203, Koştantau 5144, Djangitau 5049 ve Shara 5068 m.'dir. Bölgede hızlı akışlı akarsuların kaynaklarını oluşturan çok sayıda buzul vardır. Buzul alanlarının altındaki ikinci bölgede Alpin çayırlar, iğne yapraklı ve yaprak döken (kayın, meşe, kızıl ağaç, gürgen, akçaağaç, dişbudak ve kavak) ağaçlardan oluşan ormanlar yer alır.

Sıradağların, deniz seviyesinden yükseklikleri 500-700 m. arasında değişen kuzey eteklerinde yaprak döken ağaçlardan oluşan ormanlar uzanır; vadilerin daha geniş kesimleri ise çayırlarla kaplıdır. Kuzey ve kuzeybatıda yer alan üçüncü bölge düz Kabartay Ovası'ndan oluşur; Çerek, Çegem, Baksan ve Malka ırmaklarının birleşmesiyle oluşan Terek ırmağı ovayı boydan boya geçer. Terek'in batısında ve doğusunda Büyük ve Küçük Kabartay ovaları yer alır.

Bölgenin doğal bitki örtüsü çayırlar ve verimli çernozem topraklarını kaplayan sorguç otu steplerinden oluşur, bununla birlikte, stepler temizlenerek bu toprakların büyük bölümü tarıma açılmıştır. Kabartay-Balkar'a hakim olan karasal iklim yüzey şekillerine göre bölgeden bölgeye farklılık gösterir; Yazlar genellikle sıcak geçer, ortalama sıcaklık temmuz ayında 22°C, ocak ayında ise -40°C'dir. Dağlarda 750 mm'yi geçen yıllık yağış miktarı, oldukça kurak olan Kabartay Ovası'nda 500 mm'ye düşer.

Merkezi Kafkasya'nın yüksek dağlık bölgelerinde yaşayan ve kendilerine Taulı (dağlı) denen [Balkarlar](#), Karaçayların doğusunda Baksan, Çegem ve Çerek nehirlerinin geçtiği vadilerde yoğunlaşmışlardır. Kendi aralarında Mezengiy, Bezingi, Hulamlı, Çezemli, Baksanlı gibi kollara ayrılan Balkarlar; 1989 sayımına

göre BDT'da toplam 88 771 kişidir. Ancak bunun 71 bin kadarı kendi ülkelerinde yaşamaktalar.15.yy. sonlarında Osmanlı'ya bağlanan Balkarlar, 1827'de Rus hakimiyetine girmişlerdir.

1917'den sonra Karaçaylılarla birlikte Kuzey Kafkasya Cumhuriyeti içinde yer almışlar ve 1921'de Kabartay oblastına katılmışlardır. Bu yönetim birimine,1922'de Kabartay-Balkar Özerk oblastı adı verilmiş ve 1936'da da özerk cumhuriyet statüsü tanınmıştır. II. Dünya Savaşı'nda Almanlarla işbirliği yaptıkları gerekçesiyle 1943'de Orta Asya'ya sürülmüşler ve toprakları da Gürcistan'a katılmıştır. 1956'da ülkelerine dönmelerine izin verilerek 1957'de Kabartay-Balkar ÖSSC yeniden oluşturulmuştur. Halen Rusya Federasyonunu bağlı federe bir cumhuriyettir.

Ülkenin başlıca geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Tarım genellikle sulamaya dayalıdır. Cumhuriyetin başlıca tarım bölgesi Kabartay Ovası'dır. Bölgede buğday, mısır, ayçiçeği, kenevir, patates, sebze ve meyve yetiştirilir. Dağlık sahalarda koyun ve keçi (441 bin baş) beslenir. Kabartay Ovası'nda ise sığır yetiştiriciliği (236 bin baş) yapılır. Ünlü Kabartey atlarının yetiştirilmesine (24 bin adet) günümüzde de devam edilmektedir, Kabartay-Balkar yeraltı kaynakları bakımından zengin bir bölgedir. Baksan vadisindeki Tirnyauz'un çevresindeki topraklarda molibden ve tungsten çıkarılır.